

РЕЗЮМЕ

на научните трудове, публикувани след заемане на академичната длъжност „доцент“ на д-р **Ивайло Николаев Николов** за участие в конкурс, обявен със заповед рег. № **4581з-297/24.03.2020** г. на ректор на АМВР, обн. в ДВ. бр. **35/10.04.2020** г. за заемане на академичната длъжност „професор“ от област на висше образование 9. Сигурност и отбрана или 7. Здравеопазване и спорт, професионални направления съответно: 9.1. Национална сигурност или 7.3. Спорт, по учебната дисциплина „Лична защита и физическа подготовка“ в катедра „Специална полицейска тактика“ във факултет „Полиция“ при Академия на МВР

МОНОГРАФИИ

1. Анализ на ключови техники, използвани от служителите в МВР. (2017). Монография. Университетско издателство Академия на МВР, 2017, ISBN 978-954-348-147-7, 119 с.

Темата на монографията – „Анализ на ключови техники, използвани от служителите в МВР“ е интердисциплинарна и много актуална в съвременното, където сигурността и грижата за обществото е приоритет на държавата и институциите. Спецификата на дейността на МВР е насочена към защита на правата и свободите на гражданите, противодействие на престъпността, защита на националната сигурност, опазване на обществения ред и пожарна безопасност и защита на населението. В научната разработка е изследван сложния проблем за прилагането на ключови техники, като елемент от използването на физическа сила (ФС) от служителите в Министерството на вътрешните работи и не представлява опит за оригиналност. Ключовите

техники, като елемент от използването на физическа сила се прилагат в посочените от Закона за Министерството на вътрешните работи (ЗМВР) случаи при реализиране на правомощията на полицейските органи.

По своята същност прилагането на ключови техники от служителите на МВР представляват двигателни умения, с помощта на които полицейският служител се стреми да лиши правонарушителя от възможността му да извършва действия, т.е. чрез ограничаване свободата на движение на една или повече стави на опорно-двигателния апарат, и да осъществи контрол върху опонента си.

Проблемът за използването на ключови техники от полицейските служители е актуален и представлява обект на разглеждане от много специалисти, но решаването му е изключително трудно. Анализът на областта е много сложен, тъй като използването на ключови техники от полицейските служители е твърде дискуссионен, непредвидим и силно динамичен и е обвързан с въпросите КОГА СЕ ИЗПОЛЗВАТ?, КАК СЕ ИЗПОЛЗВАТ?, КАКВИ КЛЮЧОВИ ТЕХНИКИ СЕ ИЗПОЛЗВАТ?, КЪДЕ СЕ ИЗПОЛЗВАТ?, ВЪРХУ КОЙ СЕ ИЗПОЛЗВАТ и ЗАЩО СЕ ИЗПОЛЗВАТ?. Това налага от своя страна непрекъснато преглеждане и търсене на нови начини за решаването му. Той е твърде належащ и дискуссионен от редица гледни точки. Няма единни схващания за неговата същност и проявления. Всичко това рефлектира негативно и върху използването и приложението на адекватни ключови техники от страна на полицейските служители.

Спазването на човешките права е основна характеристика на всяка право охранителна система. Служителите, използващи физическа сила и в това число ключови техники, стриктно трябва да прилагат в дейността си европейските стандарти, съдържащи се в Европейската конвенция за защита

правата на човека и основните свободи, Международната харта за правата на човека, Всеобща декларация за правата на човека, Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание и други.

Същественият проблем, свързан с прилагането на ключови техники от полицейските служители, са предпоставките, при наличието на които те се използват законосъобразно и не носят след себе си наказателна отговорност.

На този етап по-голямо внимание се отделя на правните аспекти на проблема за използването на ключови техники. Основното намерение е да се изяснят различни видове ключови техники, а оттук и възможностите им за тяхното прилагане.

Успоредно с това всички изследователи изтъкват необходимостта от разкриване на психологическите, педагогическите и социалните особености в използването на ключовите техники. По такъв начин биха се разширили предпоставките за по-добра възпитателна, познавателна и друга работа, доколкото основните индикатори за ключовите техники се свързват със значителни затруднения в обучението, разбирането и съответно в прилагането им.

Актуалността на материята е безпорна, прякото ангажиране на МВР в качеството си на обществена организация има съществена и отговорна функция в обществения живот на Република България като заема своята социална позиция като важен фактор за социална и икономическа стабилност на нацията. В своята високо отговорна работа за изпълнение на законно упълномощените им правомощия, полицейските органи попадат в екстремални ситуации, в голяма част от които се застрашават живота и здравето на гражданите и на самите тях.

Екстремалните ситуации изискват активни действия, съобразени с условията на създадената обстановка. Тези ситуации се преодоляват чрез формиране на професионална подготовка, в съдържанието на която са причислени ключовите техники.

2. Управление на физическата подготовка и спорт в системата на МВР. (2019). Монография. Университетско издателство Академия на МВР, 2019, ISBN 978-954-348-171-2, 284 с. (Публикувана книга на база на защитен дисертационен труд)

Книгата представлява актуализирано, преработено и допълнено дисертационно изследване на автора за присъждане на ОНС „Доктор“. Представя авторското виждане за управлението на физическата подготовка и спорт в системата на МВР, структурирано и подчиняващо се на определен нормативен ред, който има за цел да осигури най-добрата професионална подготовка на служителите в МВР. Актуалността на разглеждания проблем произтича от факта, че физическата подготовка и спорт в системата на Министерството на вътрешните работи играе огромна роля и представлява неизменна съставна част от професионалната подготовка и квалификация на служителите и тяхната форма винаги е била предмет и цел на обществено внимание и интерес с постоянната публичност на нейните изяви. У не малка част от гражданите отношението им към работата на Министерството на вътрешните работи се формира от поведението и изявите на неговите служители, както и от тяхната визия и свършената професионална работа. Днес обществеността има повишени очаквания към служителите на МВР при изпълнение на професионалните им задължения и модерни изисквания към тяхната всеотдайваща подготовка. Все по-значим се оказва и проблемът за здравето на служителите на МВР. Във връзка с това е наложително той да се

обвърже с физическата подготовка, спорта и здравословния живот. В държавите на Европейския съюз също се търси подобна „рецепта“. Това е занимавало и древните учени, като Херодот сочи следното: *„Движението по своето въздействие е в състояние да замени всяко лекарство, но всички лекарства в света не са в състояние да заменят въздействието на движението“*. Засягайки този твърде важен проблем, имащ пряко отношение върху поведението на служителите от Министерството на вътрешните работи и проявяващ се пряко при изпълнението на служебните им задължения, се цели да бъдат направени изследвания и анализи относно управлението на физическата подготовка и спорт в системата на МВР и да бъдат направени съответните препоръки за оптимизация.

СТАТИИ В НАУЧНИ СПИСАНИЯ И СБОРНИЦИ

3. Исторически сведения за произхода и развитието на бойно-приложните техники. (2019). Бюлетин на факултет "Полиция" на Академия на МВР, брой 39, 2019, ISSN 1312-6679, с. 9-17.

В системата на Министерството на вътрешните работи проблемът с произхода и развитието на бойно-приложните техники, използвани от полицейските служители при изпълнението на правомощията им винаги е било обект на внимание от обществото и институциите, тъй като разбирането за тяхната значимост е свързано от една страна с високото ниво на професионална подготовка, и от друга с правата на хората. Чрез практикуването на бойно-приложните техники се заучават двигателни умения, навици, защитни действия и се изграждат двигателни способности за запазване живота и здравето както на гражданите, така също и на самите полицаи, необходими при изпълнението на професионалните им задължения.

4. Исторически сведения за създаването на джудо. (2019). Бюлетин на факултет "Полиция" на Академия на МВР, брой 39, 2019, ISSN 1312-6679, с. 18-24.

Джудото е един от най-практикуваните, радващи се на огромна популярност спортове както по света, така и у нас. Бързото развитие и популяризиране на джудото се дължи преди всичко на динамиката, красотата и многостранността на този спорт. Джудото е спорт с много сложна двигателна дейност, която се проявява в постоянно изменящи се екстремални условия, както по време на тренировка, така също и в състезанията. Изготвянето на статията е следствие от направения анализ на професионалните задължения на служителите на Министерството на вътрешните работи, чиято дейност се отличава с голяма бързина, недостиг от време, натовареност, непредсказуемост и т.н. Чрез практикуването на джудо се заучават голямо разнообразие от специфични техники и тактики, използвани срещу оказващи съпротива правонарушители и обществени отношения, свързани с използването на физическа сила от полицейските служители.

5. Класификация на техниката в джудо. (2019). Бюлетин на факултет "Полиция" на Академия на МВР, брой 39, 2019, ISSN 1312-6679, с. 25-35.

Една от най-съществената предпоставка за добра работа при обучението в джудо техники е овладяването на правилната терминология, на която е необходимо да се обърне особено внимание. Още от самото начало изискванията към обучаемите трябва да бъдат поставени така, че с осъществяване на прехода лекото към трудното, от простото към сложното, от познатото към непознатото да се помага на подготовката на обучаемия.

Добрата и системна работа гарантират бързо усвояване на техниката. Обучението по джудо техники, за разлика от редица други спортни дисциплини, притежава свои специфични особености. Движенията в тях биха могли да се отнесат към групата от движения, характеризиращи се едновременно със стабилност и в същото време с максимална вариативност. Като всяка друга професия и професията на служителите от МВР се обрисова като сбор от усвоени специални и професионални умения и навици и именно тук доброто познаване на терминологията и класификацията на техниките ще допринесе за развитието и поддържането на професионалната подготовка.

6. Психо-физическа подготовка на служителите в МВР. (2019). Бюлетин на факултет "Полиция" на Академия на МВР, брой 39, 2019, ISSN 1312-6679, с. 36-45.

В сложната и напрегната международна и национална обстановка, създадена и създавана по различни причини, служителите на МВР играят все по-голяма роля. Непрекъснато се изисква повишаване и усъвършенстване на професионалните качества на служителите му. Екстремалните ситуации възникват ненадейно, неочаквано и носят висок риск, те изискват максимална психологическа и физическа мобилизация, бързина на действие, често вземане на нестандартни решения. В тези случаи е необходимо и се налага да се действа бързо, да се вземат осмислени, точни, адекватни и отговорни решения. Чрез тренировките се повишава общото физическо състояние на личния състав, усъвършенстват се и се развиват важни качества като сила, воля, смелост, издръжливост и др. Тренировките позволяват да се усъвършенстват точността, бързината, и своевременността на реакциите, стабилизира емоционалната устойчивост и изграждане на навици за разпределение и преразпределение на вниманието в зависимост от

изменящата се обстановка. Психо-физическата подготовка спомага за поддържане на висока работоспособност и устойчивост при преодоляването на всякакви трудности. Много важен фактор за действията на полицейските служители в екстремални ситуации представлява пълната мобилизация и активни действия на служителя, което цели постигането на положителен ефект.

7. Техники на хвърляне от джудо, използвани от полицейските служители. (2019). Бюлетин на факултет "Полиция" на Академия на МВР, брой 2, 2020, ISSN 1312-6679, с. 45-55.

Спецификата на дейността на Министерството на вътрешните работи (МВР) е насочена към защита на правата и свободите на гражданите, противодействие на престъпността, защита на националната сигурност, опазване на обществения ред и пожарна безопасност и защита на населението, като за ефикасното осъществяване на дейността на служителите на МВР, държавата е възложила допълнителни правомощия, като едно от тях е използването на физическа сила *„само когато това е абсолютно необходимо“*. Употребата на физическата сила се прилага в посочените от Закона за Министерството на вътрешните работи (ЗМВР) случаи при реализиране на правомощията на полицейските органи. В системата на МВР голямо приложение в професионалното обучение на служителите по Полицейска лична защита са намерили различни техники от спорта джудо. Хвърлянията са едни от основите средства и чрез правилното и контролирано прилагане на тези техники на хвърляне от полицейските служители може да се постигне пълен контрол над тялото на опонента, което ги превръща в ефективно средство за осъществяване на задържането на правонарушителя.

УЧЕБНИ ПОСОБИЯ

8. Техники на задържане. (2019). Университетско издателство Академия на МВР, 2019, ISBN 978-954-348-188-0, 17 с.

В настоящото учебно пособие са разгледани някои техники на задържане, заложи в учебната програма по задължителната учебната дисциплина „Лична защита и физическа подготовка“ (ЛЗФП), което би допринесло за реализация на мисията на Академията на Министерството на вътрешните работи (АМВР), насочена към осигуряването на качествен учебен процес, за постигане на високо качество на обучението и за съществен принос в науката, което е част от стратегията за развитие на АМВР.

Учебното пособие „Техники на задържане“ се стреми да постави обучаемите в ситуация близка до реалната обстановка, в която работят полицейските органи, като се имитира организацията и тактиката на тяхната дейност по направления.

Настоящото пособие съдържа 5 теми, като всяка една представлява една техника на задържане.

9. Ключови техники на лакътната става. (2019). Университетско издателство Академия на МВР, 2019, ISBN 978-954-348-187-3, 34 с.

Проблемът за самозащитата на полицейските органи при проявена агресия и нападение от правонарушителя е съществен. Настъпилите демократични промени в страната след 1989 г. създадоха подходящи предпоставки за по-чести накърнявания, както върху обикновените хора от обществото, а така също и върху органите на реда. Това от своя страна довежда до въпроса какви техники за самозащита могат да използват полицаите.

Ключовите техники са действия, които са свързани със самозащитата на полицейските служители при сблъсък с правонарушители и оказване на съпротива.

В настоящото учебно пособие са разгледани някои ключови техники на лакътната става, заложи в учебната програма по задължителната учебната дисциплина „Лична защита и физическа подготовка“ (ЛЗФП) и съдържа 7 теми, като всяка една представлява една ключова техника на лакътната става.

10. Техники на хвърляне. (2019). Университетско издателство Академия на МВР, 2019, ISBN 978-954-348-186-6, 30 с.

Хвърлянията са едни от основите средства в бойно-приложните спортове, при които се осъществява захват. Всяко хвърляне започва с форма на извеждане от равновесие (кудзуши). Разглеждат се осем посоки на извеждане – напред, назад, наляво, надясно, вдясно напред, вляво напред, вдясно назад, вляво назад.

Учебното пособие „Техники на хвърляне“ се стреми да постави обучаемите в ситуация близка до реалната обстановка, в която работят полицейските органи, като се имитира организацията и тактиката на тяхната дейност по направления.

Настоящото пособие съдържа 11 теми, като всяка една представлява една техника на хвърляне.

11. Техники на падане. (2020). Университетско издателство Академия на МВР, 2019, ISBN 978-954-348-193-4, 19 с. Настоящото пособие съдържа 5 теми, като всяка една представлява една техника на задържане.

Паданията са едни от основите техники, с които започва обучението в някои от бойно-приложните спортове, при които се осъществява

единоборство. Много съществено нещо е преди да се започне с практикуването на различните техники на хвърляне или да се противопоставяме в борбите е непременното изучаване и усъвършенстване на техниките за падане. Безопасното и правилно падане създава пространствена ориентация и координация на трениращия към земята, а също така развива вестибуларния апарат.

В настоящото учебно пособие са разгледани техники на безопасното падане (укеми ваза) и съдържа 4 теми, като всяка една представлява една техника на падане.

12. Казуси за служители от Охранителна полиция, при осъществяване на полицейските им правомощия – част първа. (2020) в съавторство: Т. Годоров. Университетско издателство Академия на МВР, 2020, ISBN 978-954-348-196-5, 31 с.

Настоящото учебно пособие е пореден опит за разглеждане на тематиката, свързана с оперативно-тактическата подготовка на полицейските служители в дейността им при осъществяване на полицейските им правомощия, опазването на обществения ред и защита на националната сигурност в Република България (РБ). В този смисъл представеното пособие е посветено на един значим въпрос не само за полицейските органи, но и за лицата, намиращи се под юрисдикцията на страната, чиито права и свободи се гарантират. Работата се явява опит за представяне на правомощията на полицейските органи и по специално на тези от Охранителна полиция, под формата на казуси. То е предназначено за практическо обучение и оценка на курсантите, студентите и стажантите на Академията на Министерството на вътрешните работи (АМВР). Може да се използва и от всички служители на Министерството на вътрешните работи (МВР) с полицейски правомощия.

13. Казуси за служители от Охранителна полиция, при осъществяване на полицейските им правомощия – част втора. (2020) в съавторство: Т. Тодоров. Университетско издателство Академия на МВР, 2020, ISBN 978-954-348-197-2, 31 с.

Като обществена организация Министерството на вътрешните работи има съществена и отговорна функция в обществения живот на Република България, като заема своята социална позиция, като важен фактор за социална и икономическа стабилност на нацията. В своята високо отговорна работа за изпълнение на законно упълномощените им правомощия, полицейските органи попадат в екстремални ситуации, в голяма част от които се застрашават живота и здравето на гражданите и самите тях. Успехът на полицейските служители в такива ситуации се дължи на активни действия, съобразени с условията на създадената обстановка. Тези ситуации се преодоляват чрез формиране на професионални умения, добра теоретична, физическа и спортна подготовка, а също така и добра психическа устойчивост. В учебното пособие са разгледани тактическите действия на служителите от Охранителна полиция при подаден сигнал и са изложени подробно всички онези дейности, които трябва да извършат служителите на МВР за задържане на лица, заподозрени в извършване на престъпление. Същата е своеобразно продължение на първа част и в този смисъл я допълва.

МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ

14. Методически указания за използване на физическа сила, различни видове помощни средства, технически характеристики и правила за безопасност при употребата и съхранението им от органите на министерството на вътрешните работи. (2017) в съавторство: М.

Йорданов, П. Петров, Р. Григоров, М. Илиев. Подписани от Министъра на вътрешните работи Пламен Узунов с рег.№ 8121з-219/08.02.2017

Настоящите методически указания представляват пореден опит за разглеждане на тематиката, свързана с използването на физическа сила и различни видове помощни средства от служителите в МВР в дейността им при осъществяване на полицейските им правомощия, опазването на общественения ред и защита на националната сигурност в Република България (РБ). Употребата на физическа сила и помощни средства се прилагат в посочените от Закона за Министерството на вътрешните работи (ЗМВР) случаи при реализиране на правомощията на полицейските органи. Спазването на човешките права е основна характеристика на всяка право охранителна система. Служителите на МВР, използващи физическа сила и помощни средства стриктно трябва да прилагат в дейността си европейските стандарти, съдържащи се в Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, Международната харта за правата на човека, Всеобща декларация за правата на човека, Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание и други. Полицейските служители при осъществяването на своите правомощия използват различни защитни техники, съобразени със създадената екстремална ситуация, обстановка, правонарушител, недостиг от време и пр.

Изготвил: .....

(Доц. д-р Ивайло Николов)